№ 11 WILNO, 1 LISTOPADA 1938 R. ROK IX

WILEŃSKI PRZEGLĄD PRAWNICZY

MIESIĘCZNIK

REDAKCJA i ADMINISTRACJA: Wilno, ul. Podgórna 1 m. 9.
Konto czekowe P. K. O. № 81.610.
Prenumerata roczna 10 zł., półroczna 5 zł., kwartalna 3 zł.
Cena numeru pojedyńczego 1 zł.

L. SUMOROK.

Polityka prawa.

Modnym obecnie stało się wyrażenie polityka prawa. Wyszło ono ze sfery dociekań teoretycznych i zainteresowało szersze rzesze prawników.

Ta popularyzacja pobudza mię do rzucenia kilku luźnych uwag w tej tak ważnej i spornej kwestii, gruntowne omówienie której wykracza poza ramy krótkiego artykułu.

Samo pojęcie polityki prawa nie jest jeszcze w dostatecznym stopniu skrystalizowane. Według prof. Petrażyckiego polityka ta winna stanowić przedmiot nauki z dziedziny prawoznawstwa — nauki nie z grupy teoretycznych lecz teleologicznych — celowościowych. Ponieważ jedynym celem godnym prawodawcy jest udoskonalenie społeczeństwa, do ułatwienia więc dopięcia tego celu zmierzałaby ta nauka, wytwarzając prawidła naukowe, t. j. zeznawczo umotywowane, oparte na przesłankach z dziedziny nauk teoretycznych jak to: teorii prawa, socjologii, psychologii i t. d.

Niestety jeszcze takiej nauki nie posiadamy. U prof. Petrażyckiego znajdujemy moc cennych wskazówek co do przedmiotu i kierunku takiej nauki, są one jednak rozsiane po wszystkich jego pismach; nikt dotychczas nie pokusił się o zebranie tych naprawdę pereł myśli ludzkiej i o systematyczne ich ułożenie.

Nie tylko brak jeszcze tej nauki, lecz przesłanki jej, jak to widzieliśmy, spoczywają w szeregu nauk, będących obecnie w powijakach.

Tak pojęta polityka prawa, właściwie byłaby polityką ustawodawczą i to różną dla poszczególnych dziedzin ustawodawstwa: mielibyśmy politykę cywilną, karną, administracyjną i t. d.

Prócz takiego, mającego charakter ścisłości, pojęcia polityki prawa, mamy często do czynienia z potocznym znaczeniem tych wyrazów, polegającym na tym, że w danym okresie czynniki rzą-

dowe z tych lub innych przyczyn (przyczyn o chorakterze bardzo różnorodnym, najczęściej nie mających nic wspólnego z przesłankami teoretycznymi) trzymają się przy stanowieniu ustaw pewnej linii. Wobec jednak braku podłoża naukowego, linia ta nie zawsze jest konsekwentnie przeprowadzona, i nie zawsze prowadzi do zamierzonego celu, częstokroć wypaczając ten cel.

Przykładem takiego objawu może służyć chociażby moratorium mieszkaniowe dla bezrobotnych.

Zdaniem ustawodawcy bezrobotny wymaga specjalnej pieczy ze względów celowościowych, a więc względów „polityki". Do urzeczywistnienia tego celu dąży ustawa przez łamanie zasady prawnej: pacta sunt servanda, pozwala bowiem bezrobotnemu, pomimo upływu terminu, wbrew woli właściciela, darmo zajmować nadal wynajęty lokal. Jakie jednak są z tego konsekwencje? Bezrobotny zwykle mieszka na peryferiach miasta w domkach, należących do osoby trudniącej się dorożkarstwem lub czymś podobnym, bowiem dochody z nieruchomości nie wystarczą na utrzymanie rodziny. Taki właściciel przez ustawę moratoryjną skazany jest na to, że za jedno lub nawet dwa mieszkania, zajęte przez uprzywiliowanych, nic nie otrzymuje, ponosząc jednak koszta w postaci podatków i innych świadczeń. Ciężar więc dobrodziejstwa dla bezrobotnego ponosi całkowicie najbiedniejsza część ludności, co oczywiście nie mogło leżeć w zamierzeniach prawodawcy.

Przytoczyłem tu, zdaniem moim, najbardziej rażący przykład, przykładów jednak podobnych można by znaleźć dowolną liczbę.

Powyższy przykład zaczerpnięty został z dziedziny ustaw wyjątkowych, przejściowych, skutki więc niedociągnięcia nie będą trwały zbyt długo i stosunkowo łatwo mogą być zniwelowane. Gorzej jest z brakiem jednolitej, zeznawczej, opartej na przesłankach naukowych, polityki w dziedzinie ustawodawstwa normalnego, nie wyjątkowego. Mam tu na względzie sławetny przepis art. 54 K. K., z drugiej zaś strony polecenie przez K. P. K. prowadzenia większości dochodzeń policji z wyeliminowaniem sędziów śledczych.

Czy jest do pomyślenia, by dane wymagane przez przytoczony art. K. K. mógł zebrać młody aspirant policyjny. Potrzeba intensywnej i sumiennej pracy bardzo wykwalifikowanego sędziego śledczego by zebrać dane, które dały by sądowi możność zastosowania w konkretnym wypadku wymogów art. 54 K. K.

Mamy tu znowu przykład załamania się linii polityki ustawodawczej. Art. 54 K. K. owszem osnuty na przesłankach naukowych, teoretycznych, natomiast wymogi K. P. K. podyktowane zostały, najprawdopodobniej, względami wyłącznie oportunistycznymi, chęcią uniknięcia zbytnich kosztów przy prowadzeniu dochodzenia.

Brak naukowych podstaw polityki ustawodawczej, a co za

tym idzie, brak harmonii w całokształcie ustawodawstwa, stanowi jedną z przyczyn, bodaj czy nie najważniejszą, pstrości i różnorodności orzecznictwa, nawet tam, gdzie tego nie chciał ustawodawca.

Chociaż zróżniczkowanie kary w poszczególnych wypadkach pożądanym jest ze względów teoretycznych, jednak zbytnia rozpiętość kary w analogicznych, z punktu widzenia szerszych mas, wypadkach rodzi pewne wątpliwości i nawet zniechęca do wymiaru sprawiedliwości te szersze masy.

Taki stosunek społeczeństwa do zróżniczkowania judykatury uwypukla się najsilniej w dziedzinie orzecznictwa karnego, jednak i w stosunku do spraw cywilnych niektórzy upatrują zbytnią różnorodność.

Wskazane wyżej okoliczności, jak również fakt często odczuwanej dysproporcji między normami prawnymi a ustawowymi zmuszają myśl ludzką do szukania środków zaradczych.

Jednym z takich środków, w mniemaniu niektórych, może być polityka orzecznictwa

Przy analizie tego pojęcia przede wszystkim należy zbadać istotę orzecznictwa. Orzekanie polega na zastosowaniu do danego stanu faktycznego odpowiedniego przepisu ustawy, środkiem zaś do tego celu jest interpretacja ustaw. Wkraczamy tu znowu w sferę zagadnień skomplikowanych, trudnych i spornych.

Omawianie tych kwestii było by tu nie na miejscu, zaznaczymy jedynie dwa krańce: wymogi tak zwanej tradycyjnej teorii interpretacji i teorii najnowszej — „rewolucyjnego sumienia"; między tymi biegunami mieszczą się inne teorie interpretacji.

Wszystkie te teorie, prócz tej najskrajniejszej, rozgraniczają funkcje sędziego i prawodawcy, wszystkie one każą badać gramatycznie i logicznie tekst ustawy i zabraniają sędziemu wychodzić po za sferę ustaw obowiązujących, nakazuje mu nawet zastosowanie tekstu ustawy a nie motywów prawodawczych.

Przy tak pojętej roli sędziego, który według trafnego spostrzeżenia profesora Waśkowskiego, odpowiada za prawidłowość wyroku, za słuszność zaś ustawy odpowiedzialnym jest całkowicie prawodawca, nie może być mowy o zastosowaniu jakich bądź względów celowościowych przy orzekaniu, a więc nie ma miejsca na politykę orzecznictwa. Jaki bowiem czynnik zewnętrzny mógł by stać się decydującym, kto mógł by ustalić wytyczne wskazujące, że sędzia w danym konkretnym wypadku gwoli ujednostajnienia orzecznictwa może tak a nie inaczej interpretować daną ustawę?

Takim czynnikiem jest jedynie sumienie sędziowskie, które w praworządnym państwie nie może być pod żadnym pozorem gwałcone.

PRZEGLĄD USTAWODAWSTWA.

Dzienniki Ustaw Nr Nr 76, 78, 79 i 81 z października 1938 r.

Dz. U. Nr 76, poz. 528 — Dekret Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 26 kwietnia 1936 r. w sprawie obrotu pieniężnego z zagranicą oraz obrotu zagranicznymi i krajowymi środkami płatniczymi.

Dz. U. Nr 76, poz. 529 — Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych z dnia 15 września 1938 r. o wprowadzeniu w życie na pewnych obszarach Państwa niektórych przepisów ustawy o nadzorze nad hodowlą bydła, trzody chlewnej i owiec.

Dz. U. Nr 76, poz. 530 — Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 27 września 1938 r. wydane w porozumieniu z Ministrami Skarbu i Komunikacji o podatku drogowym.

Dz. U. Nr 78, poz. 533 — Dekret Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 11 października 1938 r. o zjednoczeniu Odzyskanych Ziem Śląska Cieszyńskiego z Rzecząpospolitą Polską.

Dz. U. Nr 78, poz. 534 — Dekret Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 11 października 1938 r. o rozciągnięciu mocy obowiązującej niektórych aktów ustawodawczych na Odzyskane Ziemie Śląska Cieszyńskiego.

D. U. Nr 79, poz. 536 — Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych z dnia 28 września 1938 r. o Polskim Komitecie Żywnościowym.

Dz. U. Nr 79, poz. 539 — Rozporządzenie Ministra Opieki Społecznej z dnia 4 października 1938 r. o czasowym zmniejszeniu liczby dni pracy, uważanych za tydzień podlegania obowiązkowi zabezpieczenia na wypadek bezrobocia w odniesieniu do niektórych kategorii robotników sezonowych.

Dz. U. Nr 81, poz. 547—Dekret Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 października 1938 r. o zmianie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o Krzyżu i Medalu Niepodległości.

Orzecznictwo Izby Cyw. Sądu Najwyż.

(Tezy Izby Cywilnej Sądu Najwyższego).

Art. 101 § 3 K. Z.

Fałszywy pełnomocnik, który ze świadomością braku pełnomocnictwa, t. j. działając w złej wierze, zawarł umowę z trzecim, odpowiada nie tylko za udowodnione przez trzeciego straty, powstałe wskutek braku potwierdzenia umowy, lecz również za utracone przez trzeciego z tego powodu korzyści (13.X.1937 r. C. I. 3376/36).

Art. 151 K. Z.

Od odpowiedzialności za szkodę, wyrządzoną oberwaniem się części budynku, nie zwalnia posiadacza budynku okoliczność, że dom został postawiony przez zawodowego architekta i to zgodnie z planami, zatwierdzonymi przez władze nadzorcze, oraz że o wadach budowy wiedzieć nie mógł (8.XI.1937 r. C. II. 2191/37).

Art. 151 § 1 i 161 § 2 K. Z.

1. Dochodzenie przez nieletniego, który jeszcze nie zarobkował, renty z tytułu odszkodowania za uszkodzenie ciała można uznać za przedwczesne. 2. Za szkodę, wyrządzoną przez zawalenie się budynku, nie odpowiada osoba, która sprawuje zarząd w imieniu właściciela (25.XI.1937 r. C. II. 1306/37).

Art. 174 w zw. z art. 254 § 2 K. Z.

Przeciwko nabywcy wierzytelności w drodze przelewu służy dłużnikowi zarzut potrącenia z wierzytelności, jaką ma wobec zbywcy, o ile zarzut potrącenia przysługiwał dłużnikowi wobec zbywcy do chwili powzięcia wiadomości o przelewie (4.XI.1937 r. C. II. 1161/37).

Art. 292 K. Z.

Wierzyciel, zwalczając czynność prawną swego dłużnika, mocą której tenże przeniósł na osobę trzecią własność nieruchomości, nie może w przypadku, gdy prawo jego zostało już naruszone przez czynność dłużnika, ograniczyć się do żądania uznania zaskarżonej czynności prawnej dłużnika za bezskuteczną w stosunku do niego, lecz winien równocześnie żądać zezwolenia na zaspokojenie się w drodze egzekucyjnej z tego majątku dłużnika, który skutkiem zaskarżonej czynności prawnej przeszedł na osobę trzecią (25.XI.1937 r. C. II. 1334/37).

Art. 218, 219 i 366 K. Z.

W razie odwołania darowizny nieruchomości z powodu rażącej niewdzięczności obdarowanego ten ostatni nie ma obowiązku przepisania w księdze gruntowej nieruchomości z powrotem na darczyńcę przed zwrotem lub przynajmniej przed zabezpieczeniem wyłożonych na nieruchomość wydatków koniecznych i użytecznych (31.VIII.1937 r. C. II. 529/37).

Art. 523 § 2, 524, 530, 531, 532 K. Z.

Skarb Państwa nie odpowiada z tytułu przechowania rzeczy na zlecenie urzędu śledczego, jako organu władzy państwowej,

użyczającego w zakresie przepisów postępowania karnego o przestępstwo, ścigane z urzędu, pomocy rzekomemu właścicielowi tych rzeczy celem zabezpieczenia ich przed bezprawnym usunięciem przez oskarżonych; za należne wynagrodzenie z tytułu przechowania tych rzeczy może odpowiadać jedynie osoba, która dała powód do urzędowego wkroczenia władz bezpieczeństwa i wydania podyktowanych sytuacją faktyczną i przepisami prawnymi zarządzeń (6.XII.1937 r. C. II. 1440/37).

Art. XL przep. wprow. K. Z.

Zdarzeniom, związanym z istotą zobowiązania i nie mającym charakteru samoistnego, jest fakt niewdzięczności ze strony obdarowanego, uzasadniający ocenę skutków prawnych tego faktu według przepisów dawnego prawa materialnego, chociażby ten fakt nastąpił po wejściu w życie kodeksu zobowiązań (15.IX.1937 r. C. I. 3403/36).

Art. 367 i art. 101 K. P. C.

Pozwanego, który wniósł sprzeciw od wyroku zaocznego, obciążają tylko koszty rozprawy zaocznej i sprzeciwu, nie zaś koszty rozprawy, wyznaczonej po wniesieniu sprzeciwu; koszty tej rozprawy ponosi, zgodnie z art. 101 K. P. C., strona przegrywająca proces (15.XI.1937 r. C. II. 1064/37).

Art. 404 K. P. C.

Istota art. 404 K. P. C. wymaga, by usprawiedliwienie spóźnionego zaofiarowania nowego dowodu było wskazane sądowi 2 instancji przed wydaniem przez niego wyroku, ażeby sąd ten miał możność na podstawie okoliczności sprawy ustalić, czy zachodzi w przypadku przyczyna, usprawiedliwiająca spóźnione zaofiarowanie dowodu, instancja zaś kasacyjna nie jest powołana do czynienia tych ustaleń. Wyjątek od tej zasady może zachodzić wówczas, gdy strona przeciwna wyraźnie zmienia swoje stanowisko w procesie w 2 instancji, np. zaprzecza faktom, których przedtem nie kwestionowała, i sąd zmianę tę uznaje za skuteczną (3.XI.1937 r. C. I. 3160/36).

Art. 425 § 1 K. P. C.

Nie służy skarga kasacyjna na wyrok, zasądzający kwotę niższą niż 500 zł., chociażby kwota ta powstała przez odciągnięcie wskutek potrącenia wzajemnej pretensji skarżącego od roszczenia drugiej strony, przekraczającego sumę 500 zł. (3.XII.1937 r. C. II. 1131/37).

Art. 428 § 2 K. P. C.

W razie przesłania kaucji kasacyjnej listem poleconym recepis pocztowy i wymienienie przez stronę w skardze kasacyjnej zawartości listu poleconego wystarcza do stwierdzenia wysłania kaucji w terminie, pod warunkiem jednak, że kaucja rzeczywiście doszła do kasy sądowej (3.XII.1937 r. C. II. 1415/37).

Art. 443 p. 2 K. P. C.

Spadkobiercy nieprawidłowo zastąpieni przez opiekuna i wskutek tego niezapozwani do sprawy, dotyczącej ich praw, mogą stosownie do art. 443 p. 2 K.P.C. wystąpić z wnioskiem o wznowienie postępowania i uchylenie tegoż wyroku w odrębnym procesie, 31 sierpnia 1937 r. (C. I. 251/37).

Art. 443 p. 2 K. P. C.

Przesłanką wznowienia postępowania z powodu pozbawienia strony możności działania wskutek naruszenia przepisów prawa jest wykazanie tylko związku przyczynowego między naruszeniem przepisu prawa a pozbawieniem strony możności działania; nieistotne jest natomiast, czy z czyjejkolwiek winy i przez kogo prawo zostało naruszone, 1 października 1937 r. (C. III. 509/37).

Art. 10 dekretu z dn. 8 lutego 1919 r. o spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością (Dz. pr. poz. 201).

Przepis art. 10 dekretu z dnia 8 lutego 1919 r. o spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością (Dz. Pr. Nr 15, poz. 201), mówiący o odpowiedzialności zarządców spółki w przypadkach m. in. niewypełniania przepisów ustawy, ma na myśli nie jakąkolwiek ustawę, lecz jedynie wspomniany dekret o spółkach z ogr. odp., 2 września 1937 r. (C. I. 3126/36).

Art. 1 w związku z art. 15 § rozp. Prez. Rzplitej z dnia 24 października 1934 r. Prawo o postępowaniu układowym (Dz. U., poz. 836).

1. W myśl przepisu art. 1 pr. o post. układ., mówiącego o warunkach do otwarcia postępowania układowego, dopuszczalne jest rozważanie tych warunków również pod kątem widzenia celowości ogłoszenia upadłości w przypadku łącznego rozpoznania podania dłużnika o otwarcie postępowania układowego i wniosku wierzyciela o ogłoszenie upadłości (art. 15 § 1 pr. o post. ukł.). 2. Samo zgłoszenie przez dłużnika podania o otwarcie postępowania układowego nie przeszkadza ogłoszeniu upadłości (16.IV. 1937 r. C. I. 1132/36).

Art. 3 pkt. m. ustawy o ochronie lokatorów (Dz. U. Nr 39, poz. 406).

Nie podlega przepisom ustawy o ochronie lokatorów lokal, w którym najemca obok przedsiębiorstwa przemysłowego, zaliczonego w myśl ustawy o państwowym podatku przemysłowym na rok 1935 do kategorii, uzasadniającej zwolnienie od przepisów ust. o ochr. lok., wykonuje także przedsiębiorstwo handlowe zaliczone do kotegorii, nie uzasadniającej takiego zwolnienia. (19.IV.1937 r. C. II. 190/37).

Art. 53 rozp. Prez. Rzplitej z dnia 24 października 1934 r. Przepisy o kosztach sądowych (Dz. U., poz. 837).

Art. 53 przepisów o kosztach sądowych, odnoszący się do postępowania upadłościowego i układowego, należy rozumieć w tym sensie, że syndyk jest zwolniony od wszelkich opłat sądowych tylko wtedy, gdy działa w interesie masy upadłości w celu uporządkowania jej, ochrony mienia upadłego i zaspokojenie wierzycieli, nie zaś wtedy, gdy działa w interesie własnym w sporze o wysokość przyznanego wynagrodzenia (7 — 21.IV.1937 r. C. I. 1773/36).

Orzecznictwo Izby Karnej Sądu Najwyż.

Art. 26 i 264 K. K. Nakłonienie do oszustwa.

Nakłanianie do niekorzystnego rozporządzenia mieniem nie jest nakłanianiem do popełnienia przestępstwa, lecz może w pewnych warunkach stanowić bezpośrednie popełnienie przestępstwa z art. 264 K. K., jeżeli sprawca świadomie wprowadza w błąd inną osobę, lub wyzyskuje jej błąd, zdając sobie przy tym sprawę z niekorzystnego dla niej charakteru danego rozporządzenia mieniem, — co wymaga ustalenia na tle konkretnych okoliczności sprawy (1.VI.1938 r. N. 2 K. 143/38).

Art. 58 K. K. Zaliczenie czasu pobytu aresztowanego w zakładzie dla psychicznie chorych na poczet kary.

Okres pobytu tymczasowego aresztowanego w zakładzie dla umysłowo chorych, gdzie został umieszczony na mocy postanowienia sądu, zawieszającego postępowanie karne przeciwko niemu na czas trwania psychozy, powstałej w toku postępowania karnego, a pozbawiającej oskarżonego możności udziału w postępowaniu sądowym, nie nadaje się do zaliczenia w następstwie temu

oskarżonemu na poczet wymierzonej mu kary, gdyż w okresie tym nie może on być uważany za tymczasowo aresztowanego (10.II.1938 r. N. 2 K. 2263/37).

Art. 60 § 1, 61 § 3 K. K. w związku z art. 160 i 257 K. K. Jednorodzajowość przestępstw kradzieży i paserstwa.

1. Przy rozstrzyganiu pytania, czy występki z art. 257 i 160 K. K. można w rozumieniu art. 60 § 1 i 63 §3 K. K., zaliczyć do przestępstw tego samego rodzaju, należy rozważyć jakiego rodzaju dobra prawne dane przepisy chronią, przy czym należy mieć na uwadze, że ten sam przepis prawny K. K. może zmierzać do ochrony różnych dóbr, czy to równorzędnie, czy to jednych w pierwszej linii, innych w drugiej linii, zależnie od tego kto bezpośrednio jest pokrzywdzony (np. ze względu na interes publiczny, czy — na interes prywatny). 2. Przepis art. 160 K. K. (art. 161 K. K.) umieszczony w rozdziale przestępstw o charakterze ogólnym przeciw porządkowi publicznemu chroni w pierwszej linii dobro powszechne — obrót przedmiotami uzyskanymi drogą przestępstwa, lecz jednocześnie także dobrem chronionym tym przepisem jest dobro prywatne prawnego posiadacza rzeczy (niekoniecznie właściciela); czyli przepis jest również przepisem należącym do grupy przestępstw majątkowych. Stąd przepis art. 160 K. K. posiada podstawę do zaliczenia go do przestępstw jednorodzajowych z przestępstwem z art. 257 K. K. 3. Jednorodzajowość przestępstw z art. 160 i 257 K. K. powoduje możność zastosowania art. 61 § 3 (art. 60 § 1) K. K., uniezależniając stosowanie przepisów o recydywie od pobudek, jakimi sprawca się kierował. (2.VI.1938 r. N. 21. 2610/37).

Art. 60 § 2 K. K. Pojęcie „nawyknienia".

Nawyknienie wypływa z przyzwyczajenia do dokonywania pewnych czynów mimo świadomości, że są zabronione; przyzwyczajenia te wytwarzają stały popęd do popełnienia pewnych przestępstw. Ustawa nie ogranicza sądu co do okoliczności, z jakich może wnosić o istnieniu nawyknienia (27.VI.1938 r. N. 2. K. 836/38).

Art. 62 § 2 K. K. w związku z §2 art. 379 K. P. K. Uzasadnienie zdolności wynagrodzenia szkody.

W myśl § 2 art. 62 K. K. sąd może zobowiązać skazanego, by wynagrodził szkodę zrządzoną przestępstwem, jeśli stosunki gospodarcze skazanego na to pozwalają. W myśl § 2 art. 379 K.P.K. sąd winien wskazać okoliczności, które miał na względzie przy wymiarze kary, za czym winien wskazać okoliczności, które uzasadniają zdolność gospodarczą skazanego do wynagrodzenia szkody

zrządzonej przestępstwem. Jeżeli przestępstwo zostało popełnione z chęci zysku, wymierzenie kary grzywny jest obowiązkowe i przeto nie wymaga uzasadnienia (10.VI.1938 r. N. 3. K. 233/38).

Art. 97 w związku z art. 93 K. K. Określenie pojęcia „wchodzi w porozumienie".

Wyrażenie art. 97 K. K. „wchodzi w porozumienie" obejmuje wszelkie urzeczywistnienie kontaktu z innymi osobami czy to w charakterze trwałym, na dłuższy czas, czy chwilowym, w celu spełnienia zbrodni, przewidzianej w art. 93, 94 lub 95 K. K.; art. 97 wymaga, aby porozumienie doszło do skutku czy to wyraźnie, czy to przez czynności konkludentne; porozumienie to obejmuje w szczególności także konstrukcje prawne określane dotąd jako spisek i banda oraz wszelkie organizacje, jak związki (art. 166 K. K.) a w miarę okoliczności i zebrania (art. 164 K. K.) (27.VI.1938 r. N. 2. K. 848/38).

Art. 140 K. K. w związku z art. 26 i 31 K. K. Podżeganie kilku osób do złożenia fałszywego zeznania.

Podżeganie kilku osób do złożenia fałszywych zeznań, zawiera tyle odrębnych przestępstw, ile osób podżegano, choćby treść ich zeznań miała być identyczna, oraz bez względu na to, czy podżeganie spowodowało rzeczywiście złożenie fałszywego zeznania, czy pozostało bezskuteczne (usiłowanie) (21.VII.1938 r. N. 3. K. 1309/38).

Art. 141 i 140 K. K. w związku z art. 104 i 106 K. P. K. Złożenie fałszywego zeznania przez świadka, którego nie uprzedzono o prawie odmowy zeznania.

Przepis art. 104 K. P. K. jako dotyczący prawa całkowitej odmowy zeznań jest przepisem dalej idącym niż przepis art. 106 K. P. K. dotyczący odmowy odpowiedzi na pewne pytania. W wypadku więc, w którym oskarżony należy do osób wymienionych w art. 104 K. P. K., ma ten przepis jako obszerniejszy zastosowanie. Przepis art. 106 natomiast ma zastosowanie do wypadków, w których osoby wymienione w art. 104 K. P. K. nie są oskarżone, lecz mogłyby dopiero być narażone na odpowiedzialność karną, stąd nie może powodować uchylenia wyroku niepouczenie oskarżonego o przepisie z art. 106 K. P. K. (30.V.1938 r. N. 3. K. 2525/37).

Art. 167 § 1 i 2 K. K. Istota i pojęcie związku zbrojnego.

1. Związek zbrojny, to nie jest oddział zbrojny lub związek wojskowy, za czym pod względem organizacji i wewnętrznej dy-

scypliny winien odpowiadać pojęciu związku nieprzestępnego lub i związkom przestępnym występującym w formie bandy lub spisku. 2. Związek zbrojny jest organizacją, która zamierza w razie potrzeby realizować swoje cele, obojętne jakie, przestępne lub nieprzestępne, drogą wystąpień zbrojnych, zatem z bronią w ręku. 3. Do istoty związku zbrojnego nie jest konieczne, jak to wynika z brzmienia ustawy, która zagraża karą udział w związku zbrojnym, wystąpienie zbrojne, które często ujawnia dopiero istnienie związku zbrojnego (15.VI.1938 r. N. 3. K. 10/38).

Art. 202 K. K. Istota przestępstwa.

Do istoty przestępstwa z art. 202 K. K. nie jest konieczne, by śmierć nastąpiła, atoli możliwość śmierci należy do istoty wspomnianego przestępstwa. W wypadku, gdy pielęgnujący chorego miał przez swą opiekę przeciwdziałać samobójstwu pacjenta i jako siła kwalifikowana wiedział, jak się taką opiekę sprawuje, jest nieistotne, czy było zlecenie wykonywania nadzoru stale, jak i to czy także lekarze nie zaniedbali swych obowiązków i ze swej strony nie wprowadzili niebezpieczeństwa śmerci pacjenta (21.I. 1938 r. N. 3. K. 1622/37).

Art. 207 K. K. Wykładnia wyrazu „ofiaruje się".

Użyty w art. 207 K. K. wyraz „ofiaruje się" obejmuje nie tylko „proponowanie" oddania się, złożenia w tym kierunku „oferty", lecz tym bardziej „oddanie się", a zatem, kto skłania osobę tej samej płci do oddania mu się za pieniądze, ten odpowiada jako podżegacz do przestępstwa z art. 207 K. K. (7.II.1938 r. N. 2. K. 1499/37).

Art. 239 § 1 i § 2 K. K. Czy w wypadkach zboczenia działania (aberratio ictus) należy rozróżniać usiłowanie dokonania innego niezamierzonego czynu?

Jeśli skutkiem zboczenia działania (aberratio ictus) dokonany zostanie czyn inny, lecz jednakowy z zamierzonym co do skutków i jednakowo przez ustawę ze względu na skutki te zagrożony, to czyn ten należy uważać za umyślnie dokonane przestępstwo. W przypadku zaś zamierzonego dokonania przestępstwa z art. 239 § 1 K. K. na osobie sprawcę prowokującej, nastrój psychiczny sprawcy, dający podstawę do ewentualnego zastosowania art. 239 § 2 K. K., nie doznaje zmiany, jeżeli skutkiem zboczenia działania inna osoba stała się przedmiotem zamierzonego przestępstwa z art. 239 § 1 K. K. (21.I.1938 r. N. 3. K. 1560/37).

Art. 257 K. K. Zatrzymanie mienia znajdującego się w chwilowym posiadaniu oskarżonego.

Różnica pomiędzy kradzieżą (art. 257 K. K.), a przywłasz-

czeniem (art. 262 K. K.), polega na tym, że przedmiotem kradzieży może być tylko rzecz, znajdująca się w posiadaniu osoby innej, niż sprawca, przedmiotem zaś przywłaszczenia — rzecz znajdująca się w posiadaniu sprawcy. Wykonywanie w stosunku do cudzej rzeczy pewnych czynności, zleconych przez właściciela, lub za jego zgodą, chociażby było połączone z chwilowym fizycznym jej dzierżeniem nie stwarza stanu posiadania, jeżeli właściciel nie wyzbył się władztwa nad nią, a przeto zabór takiej rzeczy w celu przywłaszczenia stanowi kradzież, a nie przywłaszczenie (1.VI. 1938 r. N. 2. K. 369/38).

Art. 262 K. K. w związku z art. 7 K. P. K. Spór o charakterze cywilnym w sprawach karnych.

W myśl art. 7 K. P. K. Sąd Karny winien samodzielnie rozstrzygać wszelkie zagadnienia prawne, wynikające w toku postępowania karnego, a przeto tylko sprzeczność w stwierdzeniach pokrzywdzonego, któremu nie odmówiono wiarogodności, i, podejrzanego co do warunków umowy nie mogą przekształcić karalnego przywłaszczenia w spór o charakterze cywilnym. W przeciwnym razie taki błędny pogląd prawny prowadzić by musiał do bezkarności przywłaszczenia w przypadkach, gdy sprawca przywłaszczenia wysunie jakiekolwiek, choćby zupełnie bezpodstawne pretensje wzajemne do pokrzywdzonego (22.III.1938 r. N. 3. K. 288/38).

Atr. 264 K. K. Wprowadzanie w błąd Skarbu celem uzyskania renty dla nieślubnego dziecka.

Matka pobierająca za dziecko rentę w myśl ustawy z 18 marca 1921 r. (Dz. Ust., poz. 195/21) nie popełnia przestępstwa z art. 264 K. K. przez to, że zataiła przed władzą rentę przyznającą, iż dziecko to zrodzone w czasie małżeństwa, spłodzone zostało nie przez jej męża, jeżeli mąż ślubności pochodzenia dziecka w sposób prawem przewidziany nie zaprzeczył i nie obalił.

Natomiast czyn oskarżonej skierowany do uzyskania alimentów ze świadomością, że dziecko nie pochodzi od pokrzywdzonego i polegający na dopuszczeniu się całego szeregu czynności w celu wprowadzenia pokrzywdzonego w błąd, zawiera wszelkie cechy przestępstwa przewidzianego w art. 264 K. K. (7—14.VI.1938 r. N. 2. K. 319/38)

Art. 264 K. K. Niewykonanie umowy jako oszustwo.

Skoro zawierający umowę miał z góry powzięty zamiar jej niedopełnienia, to czyn powyższy zawiera wszelkie cechy przestępstwa, przewidzianego w art. 264 K. K. i nie może być uznany za bezprawie cywilne (27.VI.1938 r. N. 3. K. 836/38).

Art. 268 K. K. i art. 6 rozp. Prez. Rzplitej z d. 29.VI.1924 r. o lichwie pieniężnej (Dz. Ust., poz. 574 24 i 656 32). Umowa o karę wadialną w świetle przepisów o lichwie.

1. Istota kary wadialnej przy pożyczce polega nie na zapewnieniu korzyści majątkowej dla wierzyciela z tytułu korzystania przez dłużnika z pożyczonego mu kapitału, jak tego wymaga § 1 i § 6 rozp. Prez. Rzplitej o lichwie pieniężnej (Dz. Ust., poz. 574), lecz stanowi zabezpieczenie dla wierzyciela na wypadek, gdyby dłużnik długu w terminie nie zwrócił. 2. Ukrycie nadmierności procentu pod postacią kary wadialnej (jak to przewidywał art. 608 K. K. ros. z r. 1903), nie stanowi w konstrukcji art. 268 K. K. okoliczności mającej znaczenie samodzielne, o ile sama umowa, której wykonanie kara wadialna zabezpiecza, nie zawiera cech zobowiązania do oczywiście nadmiernego świadczenia przy wyzyskaniu przymusowego położenia osoby świadczącej. 3. Samo „odszkodowanie umowne" (kara wadialna) nie może być elementem „niewspółmiernego świadczenia" w świetle art. 268 K. K., tym bardziej powyższa teza jest słuszna w płaszczyźnie § 6 rozp. Prez. Rz. o lichwie pieniężnej (21.III.1938 r. N. 1 K. 2519/37).

Art. 286 K. K. Zakres „pełnienia służby" funkcjonariuszów Policji Państwowej.

Zakres pełnienia służby (urzędowania) funkcjonariuszów Policji Państwowej nie sprowadza się tylko do czynności zleconych im przez ich władzę przełożoną w pewnym określonym czasie czy na czas określony, lecz obejmuje wszystkie te wypadki, kiedy ich ingerencji wymaga interes porządku prawnego. Okoliczność, że działanie oskarżonego nie było podjęte w okresie zleconego mu urzędowania, ani nie było zlecone w sposób szczególny, słusznie może być przez sąd pominięta, jako nie mająca znaczenia prawnego. Wobec powyższego posterunkowy Pol. Państw., który na skutek zlecenia władzy przełożonej reaguje na zakłócenie spokoju publicznego, a następnie zaś bez zlecenia — podejmuje pościg za napastnikami i usiłuje doprowadzić ich na posterunek Policji pełni służbę (urzędowanie) (4.V.1938 r. N. 3. K. 2675/37).

Art. 292 i 134 K. K. Określenie pojęcia urzędnika i obowiązku służbowego w rozumieniu K. K.

1. Urzędnikiem w rozumieniu art. 134 i 292 K. K. jest osoba pozostająca w służbie Państwa lub samorządu bez względu na sposób ustanowienia w służbie.

2. Obowiązek służbowy urzędnika według art. 134 K. K. polegać może nie tylko na wykonywaniu czynności zarządu, lecz także na spełnieniu czynności wykonawczych i pomocniczych,

obowiązek taki opierać się może nie tylko na przepisach, instrukcjach służbowych i t. d., lecz także na zleceniu przełożonego, dotyczącym konkretnego przypadku (28.IV.1938 r. N. 1. K. 1/38).

Art. 10 § 2 Prawa o wykrocz. w związku z art. 41 i 49 rozp. Prez. Rzplitej z d. 24.VI.1927 r. (Dz. Ust., poz. 504 i poz. 932/32 r.) o zagospodar. lasów nie stanowiących własności Państwa. Przepisy, które należy stosować przy zamianie grzywny na areszt zastępczy.

1. Wobec treści art. 12 przep. wprow. K. K. i Prawo o wykrocz., przepis art. 49 rozp. Prez. Rzplitej o zagospodarowaniu lasów, nie stanowiących własności Państwa, w przedmiocie aresztu zastępczego nie ma mocy obowiązującej, natomiast stosują się przepisy w tym zakresie art. 10 § 2 Prawa o wykr. Część cyt. art. 49, która jest wzięta z rozporządzenia wyżej powołanego w brzmieniu z r. 1927, a umieszczona w jednolitym, po nowelizacji tekście (Dz. Ust., poz. 932/32 r.) nie ma i obecnie mocy obowiązującej wobec treści art. 12 przep. wprow. K. K. i Prawo o wykrocz. 2. Maksimum wymiaru aresztu zastępczego z art. 41 cytow. rozporządzenia (Dz. Ust., poz. 932/32) zarówno według powołanego rozporządzenia w brzmieniu z r. 1927 (Dz. Ust., poz. 504) jak i obecnie (art. 12 przep. wprow. K. K. i Pr. o wykr. oraz art. 10 § 2 Prawa o wykr.) wynosiło i wynosi 6 tygodni, t. j. 42 dni, gdyż najwyższy wymiar aresztu za to wykroczenie wynosi 6 tygodni. Wobec powyższego wymierzenie 50 dni aresztu zastępczego przy skazaniu z art. 41 cytow. rozporządzenia stanowi zastosowanie kary nieprzepisanej za dane przestępstwo (art. 516 lit. d. K. P. K. (8.IV. 1938 r. N. 2. K. 2440/37).

Art. 10 K. P. K. Ocena dowodów i zeznań świadków.

Sąd ma prawo dać wiarę jednej części zeznania świadka, zaś drugiej części wiary tej odmówić, obowiązany jest tylko wniosek swój w tej mierze uzasadnić (27.VI.1938 r. N. 2. K. 812/38).

Art. 14 K. P. K. Nieważność wyroku.

Stwierdzenie nieważności z mocy prawa w trybie art. 14 K. P. K. prawomocnie wydanego wyroku obejmuje tylko dwa przypadki, a mianowicie jeśli wyrok wydany został względem osoby, nie podlegającej w danej sprawie orzecznictwu sądów powszechnych, lub jeśli wydany został przez sąd niższego rzędu z obrazą przepisów o właściwości rzeczowej. Unieważnienie przeto prawomocnego wyroku w innych przypadkach, a więc, jak w danym wypadku, w razie rozpoznania sprawy i wydania wyroku przez instancję odwoławczą względem współoskarżonego, którego apelacji nie przyjęto (poza przypadkiem, przewidzianym w lit. d. art. 501 K. P. K.), mógłby nastąpić nie w trybie art. 14 K. P K.,

a tylko w trybie art. 538 i 539 K. P. K. (8.VI.1938 r. N. 3. K. 1120/38).

Art 40 K. P. K. Przeniesienie sprawy do innego sądu celem zabezpieczenia prawidłowego wymiaru sprawiedliwości.

Wniosek przewidziany w art. 40 K. P. K. może zgłosić albo Pierwszy Prokurator albo sąd właściwy, nigdy zaś oskarżyciel lub oskarżony (13.V.1938 r. N. 3. K. 710/38).

Art. 46 K. P. K. Wyłączenie całego sądu.

Wyłączenie całego sądu (art. 46 K. P. K.) może nastąpić jedynie wówczas, gdy przyczyny wyłączenia z art. 41 i 42 K. P. K. dotyczą indywidualnie wszystkich sędziów, wchodzących w skład danego sądu (23.V.1938 r. N. 3. K. 1047/38).

Art. 358 K. P. K. Uzasadnienie wyroku.

Sąd wyrokujący obowiązany jest uzasadnić swój wniosek o winie lub niewinności oskarżonego, ale nie ma obowiązku omawiania w wyroku z osobna takich szczegółów sprawy, które uważa za nieistotne i które nie mogły mieć wpływu na wynik sprawy (27.VI.1938 r. N. 2. K. 812/38).

Art. 369 K. P. K. Treść sentencji wyroku skazującego

Jeżeli sąd skazuje oskarżonego zgodnie z aktem oskarżenia, wystarcza dla zadośćuczynienia wymogowi art. 369 pkt. a. K. P. K. powołanie się na określenie czynu oskarżonemu zarzuconego. (27.IV.1938 r. N. 2. K. 831/38).

Art. 507 K. P. K. Złożenie kaucji do kasy sądowej.

Art. 507 K. P. K., mówiąc o „kasie sądowej", bliżej nie określa, a więc tym samym wcale nie przesądza, jaka instancja spełniać ma funkcję kasy sądowej. Wobec powyższego decydujące jest, by przed upływem terminu do wywodu kasacji złożono lub wysłano pocztą dowód wpłacenia lub wysłania pocztą kaucji do kasy sądowej, obojętne jest czy to była kasa sądu, którego wyrok został zaskarżony, czy bezpośrednio kasa Sądu Najwyższego (30.V. 1938 r. N. 3. K. 993/38).

Art. 576 K. P. K. Zaskarżenie postanowienia odmawiającego przyznanie prawa ubogich.

Na postanowienie sądu odmawiające przyznanie prawa ubogich w myśl art. 576 K. P. K. zażalenie nie służy (17.III.1938 r. N. 2. K. 301/38).

Art. 602 K. P. K. Dowody do wznowienia sprawy.

1. Wyrok uniewinniający oskarżonego w innej sprawie nie może być wogóle zaliczony do dowodów, o których mowa w art. 602 K. P. K., gdyż jest on tylko zewnętrznym wyrazem przekonania sądu w innej sprawie i w myśl zasady, którą głosi art. 7 K. P. K. nie ma dla innej sprawy mocy przesądzającej. 2. Dla wznowienia postępowania karnego mogłyby mieć znaczenie tylko dowody przeprowadzone w innej sprawie, oczywiście tylko pod warunkiem, gdyby przedstawiały się dla wznawianej sprawy jako nowe w rozumieniu art. 602 K. P. K. (13.VI.1938 r. N. 2. K. 847/38).

Komunikaty Rady Adwokackiej w Wilnie

Pismo okólne Nr. 6.

I. Naczelna Rada Adwokacka.

1. Władze korporacyjne mogą wszcząć kroki przeciwko adwokatowi wtedy, gdy ujawniono po jego stronie niedopuszczalną nieznajomość przepisów prawa lub rażące zaniedbanie obowiązków obrończych.

(Wydz. Wyk. 14 maja 1938 r., p. 21).

2. Wydz. Wyk. uznaje słuszność ustalonego w Izbie Poznańskiej zwyczaju, że z każdej otrzymanej w sprawie o alimenty kwoty adwokat może potrącić na pokrycie swych kosztów nie więcej niż ⅓ danej kwoty alimentacyjnej.

(Wydz. Wyk. 14 maja 1938 r., p. 22).

3. Odmowa ze strony adwokata, wyznaczonego do obrony na prawie ubogich, wniesienia pozwu, oparta na dokładnym zbadaniu podstaw do wniesienia pozwu i na przekonaniu się o bezzasadności roszczenia oraz zupełnym braku widoków pomyślnego przeprowadzenia sprawy, jest usprawiedliwiona i nie można jej uznać za zaniedbanie obowiązków.

(Wydz. Wyk. 14 maja 1938 r., p. 36).

4. Wydział Wykonawczy Naczelnej Rady Adwokackiej postanowił wyjaśnić co następuje:

a) aplikant adwokacki, który w dniu wejścia w życie Prawa o ustroju adwokatury nie miał ani pełnego roku aplikacji adwokackiej, ani pełnego roku aplikacji sądowej, nie stał się aplikantem adwokackim w rozumieniu nowego Prawa o ustroju adwokatury, chociażby czas obydwóch aplikacji razem wziąwszy, wynosił przeszło jeden rok, a to z następujących powodów: art. 159 jest przepisem przejściowym i wyjątkowym od ogólnej zasady, że aplikant adwokacki winien odbyć trzyletnią aplikację sądową.

Jako przepis wyjątkowy artykuł ten nie może być interpretowany rozszerzająco. Z dosłownego brzmienia art. 159 ust. 1, który głosi, że aplikant adwokacki staje się aplikantem adwokackim, jeżeli w chwili wejścia w życie nowego prawa miał albo rok aplikacji adwokackiej, albo rok aplikacji sądowej, nie mówi zaś o wypadku połączenia tych dwóch aplikacji, wynika, iż wyjątek ten odnosi się tylko do tych aplikantów, którzy mają pełen rok jednej lub drugiej aplikacji. Z końcowego zdania tego przepisu, że w takim wypadku czas trwania aplikacji adwokackiej oblicza się według przepisów starego prawa, nie wynikają dla odmiennej interpretacji tego przepisu żadne motywy. Niewątpliwie bowiem przepis, iż czas trwania aplikacji oblicza się według starego prawa, odnosi się tylko do tych wypadków, w których aplikant na mocy ustalonego w tym ustępie wyjątku, stał się aplikantem adwokackim i nie oznacza nic więcej, jak że w takim razie aplikacja sądowa przy obliczaniu aplikacji adwokackiej zalicza się według starego prawa.

b) aplikant adwokacki, który zgodnie z zarządzeniem władz wojskowych odbył okres służby wojskowej według art. 45 i 46 ustawy o powszechnym obowiązku wojskowym, staje się aplikantem adwokackim w chwili wejścia w życie nowego prawa w myśl art. 159, chociażby czas służby wojskowej nie trwał pełnych 365 dni, ponieważ czas służby wojskowej nie ma żadnego znaczenia dla wyszkolenia aplikanta, a zamiarem ustawodawcy było uprzywilejować tych aplikantów, którzy spełnili obowiązek odbycia służby wojskowej, wskuteg czego w chwili wejścia w życie nowego prawa nie mieli możności osiągnąć pełnego roku aplikacji; obojętnym jest, jak długo trwała ta służba wojskowa, jeżeli tylko właściwe władze wojskowe uznały, iż czas jej trwania odpowiada art. 45 i 46 ustawy o powsz. obow. służby wojsk.; czas ten nie może być tylko krótszy od 9 miesięcy, gdyż w takim wypadku aplikant i bez przerwy, spowodowanej przez służbę wojskową, nie mógł mieć jednego roku aplikacji, wymaganego w zasadzie art. 159 ust. 1.

(Wydz. Wyk. dn. 3.IX.1938 r., poz. 72).

5. Rada Adwokacka ma prawo rozciągać swój nadzór nie tylko nad działalnością adwokatów, lecz i nad działalnością ich kancelaryj i wprowadzić ograniczenia co do obsadzenia kancelaryj adwokackich właściwymi pracownikami. Ograniczenia te obowiązują wyłącznie adwokatów a nie osoby trzecie, które nie chcąc się im poddać mogą szukać zajęcia poza kancelariami adwokackimi, a jeżeli zamierzają pracować w kancelariach odwokackich to powinni się dobrowolnie poddać Regulaminowi uchwalonemu przez Radę Adwokacką.

(Uchwała Nacz. Rady Adw. z dn. 3 września 1938 r., kom. nr 1).

6. Prawo o ustroju adwokatury z 1938 r. nie ma przepisu, odpowiadającego art. 112 Pr. o ustr. adw. z 1932 r., który rozcią-

gał na aplikantów adwokackich, z pewnymi zmianami wszystkie prawa i obowiązki adwokatów, a co za tym idzie, zakazywał automatycznie aplikantom adwokackim przyjmowanie stanowisk i zajęć, których łączenie z zawodem adwokata prawo wyklucza.

Natomiast art. 97 nowego Pr. o Ustr. Adw. zakazał aplikantom podejmowania się jakichkolwiek zajęć ubocznych bez zezwolenia Okręgowej Rady Adwokackiej, pozostawiając Radom Adwokackim ocenę, czy projektowane zajęcie stoi w sprzeczności z obowiązkami aplikanta, przewidzianymi w jego ślubowaniu (art. 95) oraz artykułach: 96, 98 i 99 Pr. o ustr. adw.

Przy decydowaniu więc w każdym konkretnym przypadku o zezwoleniu aplikantowi adwokackiemu na przyjęcie zajęcia ubocznego Rady Adwokackie, nie będąc skrępowane zakazami formalnymi, powinny rozważyć: a) czy zajęcie dodatkowe nie umożliwia aplikantowi spełnianie obowiązków, przewidzianych w wyżej przytoczonych przepisach Prawa o ustroju adwokatury; b) czy zajęcie to odpowiada godności członka adwokatury, do której aplikant należy (art. 1 Pr. o ustr. adw.); c) czy zajęcie to może dopomóc aplikantowi w zdobyciu wiedzy prawniczej, czy też przeciwnie może w zdobywaniu tej wiedzy stanąć na przeszkodzie i d) czy łączenie dodatkowego zajęcia z aplikacją nie będzie w niezgodzie z dobrymi obyczajami zawodowymi i nie może stworzyć pozorów, iż patron aplikanta wykorzystuje stosunki aplikanta, wypływające z jego dodatkowego zajęcia przy prowadzeniu kancelarii własnej patrona.

(Wydz. Wyk. dn. 29.IX.1938 r., prot. 3, poz. 2).

7. Obrońca z urzędu powinien z reguły w razie odmowy dalszej obrony, wystąpić o zwolnienie go od obowiązku udzielenia pomocy przy równoczesnym odpowiednim powiadomieniu strony ubogiej (art. 16 ust. 3 dawnego i art. 68 ust. 3 nowego Prawa o ustr. adw.), może jednak w wypadkach oczywistego braku podstaw do dalszej obrony (jak np. niewątpliwego przedawnienia) zakończyć swoje czynności tylko odpowiednim zawiadomieniem strony, iż nie znajduje podstaw do dalszej obrony, za co ponosi odpowiedzialność wobec strony ubogiej (por. uchwałę Wydz. Wyk. N. R. A. z dn. 14 maja 1938 r. — „Palestra" 1938 r. nr 7/8).

(Wydz. Wyk. dn. 29.IX.1938 r., prot. 3, poz. 4).

8. Obrońca z urzędu, jeżeli uważa skargę za beznadziejną, ma obowiązek zawiadomić o tym klienta i odradzić mu wniesienie skargi, i jeżeli może wnieść skargę apelacyjną w takiej sprawie, to wyłącznie na wyraźne żądanie klienta wysunięte pomimo uprzedzenia go o beznadziejności apelacji.

(Wydz. Wyk. dn. 29.IX.1938 r., prot. 3, poz. 7).

9. W każdej sprawie, prowadzonej przez adwokata w jego aktach podręcznych, prócz notatek, korespondencji i innych papierów, stanowiących własność adwokata sprawę prowadzącego, jest cały szereg dokumentów, stanowiących własność jego klienta, jak odpisy wyroków, wezwania i t. p., że co się tyczy odpisów

pism, składanych w imieniu klienta, władzom lub sądom, to odpisy takie nie mogą być traktowane jako sporządzone wyłącznie w interesie samego adwokata, lecz przede wszystkim w interesie klienta, dlatego w razie zaniechania prowadzenia sprawy przed jej ukończeniem, adwokat winien odpisy tych pism doręczyć klientowi lub jego zastępcy, aby umożliwić im dalsze prowadzenie sprawy, lecz o ile kwestia honorarium adwokata nie jest załatwiona, i o ile do ustalenia wysokości tego honorarium adwokat może potrzebować zachowania odpisów redagowanych przez siebie pism procesowych, lub w innych uzasadnionych wypadkach, może adwokat zatrzymać odpisy takich pism do czasu załatwienia sprawy swego honorarium, lub dla innych uzasadnionych celów— i w tym wypadku jednak adwokat miał by obowiązek dostarczenia tych odpisów swemu następcy adwokatowi bądź do wglądu, bądź celem sporządzenia z nich odpisów; że wobec wyżej wskazanej różnolitości składu akt podręcznych adwokata, nie można mówić ogólnie o własności akt podręcznych, lecz należy zbadać ich zawartość.

(Wydz. Wyk. dn. 29.IX.1938 r., prot. 3, poz. 18).

10. Uchylenie prawomocnej uchwały Rady Adwokackiej w drodze nadzoru dopuszczalne jest tylko w razie obrazy interesu publicznego i oczywistych przepisów ustawy.

(Wydz. Wyk. dn. 29.IX.1938 r., prot. 3, poz. 24).

11. Zgodnie z art. 68 Prawa o ustr. adw. z 1938 r. zawód adwokata polega na udzielaniu pomocy prawnej. Do zakresu tej pomocy może należeć również uzyskiwanie dokumentów stanu cywilnego, gdyż załatwienie takich czynności może wymagać i wiedzy prawniczej i doświadczenia adwokackiego. Nie można w zasadzie wykluczyć możności uzyskiwania dokumentów i poza granicami Państwa Polskiego nawet dla obcych obywateli, szczególnie gdy to wiąże się ze sprawą prowadzoną przez adwokata. Jednakże nie można zaliczyć do działalności adwokackiej pośredniczenia pomiędzy obywatelem obcym a adwokatem cudzoziemskim przy uzyskiwaniu dokumentów, a w żadnym razie nie będzie odpowiadać właściwej roli adwokata gdy chodzić będzie o masową akcję organizowaną przez biuro cudzoziemskie, w której adwokat polski miałby tylko pośredniczyć pomiędzy tym biurem a adwokatami w państwie, w którym dokumenty miały by być uzyskiwane.

(Wydz. Wyk. dn. 29.IX.38 r. prot. 3 poz. 51).

II. Orzecznictwo dyscyplinarne.

1. Do zarządzenia przerwy w wykonaniu kary właściwą jest w myśl art. 93 Pr. o ustr. adw. z dn. 7.X.1932 r. oraz art. 562 K. P. K., jedynie władza wykonawcza, a więc Rada Adwokacka.

(Uchw. S. D. O. z dn. 23.X.1937 r. w spr. nr 7/37/Sd).

2. Adwokat nie powinien korzystać z amnestii w procesie karnym i stwarzać przez to pozoru ucieczki przed odpowiedzialnością. Przeciwnie — obowiązkiem adwokata, obwinionego w procesie karnym, jest dążyć do oczyszczenia się przed sądem karnym z zarzutu dokonania przestępstwa, a uchylanie się od tego stanowi ciężkie wykroczenie przeciw godności stanu.

(Wyrok S. D. O. z dn. 29.I.1938 r. w spr. nr 153/37/Sd).

III. Uchwały i zarządzenia Okręgowej Rady Adwokackiej.

1. Okręgowa Rada Adwokacka w wykonaniu uchwały swej z dn. 13.X.1938 r. podaje do wiadomości członków Izby, iż aplikanci adwokaccy ubiegający się o wpis do wykazu kandydatów na listę adwokatów (art. 66 pr. o u. a.) winni składać w tym przedmiocie odpowiednie podania. Podanie o dopuszczenie do egzaminu adwokackiego, podania o wpis do wykazu kandydatów nie zastępuje.

2. Na posiedzeniu Rady z dn. 29.IX.1938 r. uchwalono ustalić, że wynagrodzenie aplikanta, przewidziane w p. 3 art. 98 Prawa o ustr. adw., bez względu na formę w jakiej jest wypłacane, nie może być niższe od 120.— zł. miesięcznie.

3. Uchwałą Rady z dn. 13.X.1938 r. został mianowany Zastępcą Delegata Rady w Pińsku adw. Mikołaj Janiszewski.

Wykaz zmian zaszłych na liście adwokatów i aplikantów adwokackich w czasie od 1 do 31 października 1938 r.

a) zmiana siedziby:

adw. Wojciechowicz Konstanty — ze Stołpców do Baranowicz, ul. Prez. Mościckiego 9.

b) zmiana adresu w obrębie siedziby:

adw. Nachman Głowiński w Brześciu n/B. — na ul. Piłsudskiego nr 8.

c) zmiana miejsca zamieszkania:

apl. adw. Daria Wojciechowiczowa — ze Stołpców do Baranowicz, ul. Prez. Mościckiego 9.

Wilno, dn. 1.XI.1938 r.

(—) W. Łuczyński
Dziekan Rady

(—) J. Łuczywek
Sekretarz Rady

Obwieszczenie

Niniejszym podaje się do wiadomości p. p. Aplikantów Adwokackich Izby Wileńskiej, że zapisy do sekcji Zawodowej Seminarium Aplikantów Adwokackich przyjmuje apl. adw. J. Zarako-Zarakowska (bibliotekarka Rady) do dnia 25 październik-nika b. r.

(—) K. Petrusewicz
Kierownik Sekcji Zawodowej
Seminarium Aplik. Adwok.

Niniejszym podaje się do wiadomości p. p. Aplikantów Adwokackich Izby Wileńskiej, że zapisy do Sekcji Skarbowo-Administracyjnej Seminarium Aplikantów Adwokackich przyjmuje apl. adw. J. Zarako-Zarakowska (bibliotekarka Rady) do dnia 26 października r. b.-

(—) T. Kiersnowski
Kierownik Sekcji Skarbowo-
Administrac. Semin. Aplik. Adwok.

Obwieszczenie

Niniejszym podaje się do wiadomości p. p. Aplikantów Adwokackich Izby Wileńskiej, że zapisy do sekcji Zawodowej Seminarjum Aplikantów Adwokackich przyjmuje apl. adw. J. Zeraśko-Zarakowska (bibliotekarka Rady) do dnia 25 października b. r.

(—) K. Petrusewicz

Kierownik Sekcji Zawodowej
Seminarjum Aplik. Adwok.

Niniejszym podaje się do wiadomości p. p. Aplikantów Adwokackich Izby Wileńskiej, że zapisy do Sekcji Skarbowo-Administracyjnej Seminarjum Aplikantów Adwokackich przyjmuje apl. adw. J. Zeraśko-Zarakowska (bibliotekarka Rady) do dnia 25 października t. b.

(—) T. Aleranowski

Kierownik Sekcji Skarbowo-
Administrac. Semin. Aplik. Adwok.

EUROPA WSCHODNIA.

Prawo o ustroju sądownictwa Z.S.R.R.

Odbyta w sierpniu 1938 r. w Moskwie druga sesja Rady Najwyższej Z.S.R.R. 1-szej kadencji przyniosła między innymi uchwalone w dniu 16 sierpnia, jednolite prawo o ustroju Sądownictwa Z.S.R.R., Republik Związkowych i Autonomicznych.

W ten sposób art. 14 Konstytucji z dnia 5 grudnia 1936 r. wypełniając się realną treścią prawną stanowi dalszy krok naprzód w dziedzinie likwidacji formalnej wolności i pozorów samodzielności poszczególnych republik związkowych i autonomicznych, a zarazem nowy przejaw centralistycznych dążeń wielkoruskich dzisiejszych władców Kremla.

Obowiązujące dotychczas zasady ustroju sądów z 1924 roku i na ich podstawie uchwalone normy organizacyjne sądownictwa w poszczególnych republikach związkowych, zbyt dalekie były od zgodności celów dzisiejszego ustawodawcy Z.S.R.R. i celów ustaw wydawanych w odmiennych niż dzisiejsze stosunkach układu sił wewnątrz państwowych. Uzgodnienie funkcyj i celów ustaw stawało się coraz bardziej konieczne.

Najogólniej biorąc nowe prawo o ustroju Sądów Powszechnych jest rozwinięciem syntetycznych zasad IX rozdziału grudniowej Konstytucji Stalinowskiej (art. 102—112).

Zasady polityczno-ustrojowe i teoretyczne bolszewizmu w obowiązującej dziś koncepcji stalinowskiej znalazły w redakcji nowego prawa jedynie praktyczne ujęcie. Omówione swego czasu na tym miejscu (Wileński Przegląd Prawniczy Nr. 12/36 — 1—5/1937 r.) ogólne z zasad tych płynące przesłanki i wysunięte w konsekwencji tego tezy o wykorzystaniu organów sądowych, jako narzędzia walki politycznej, oraz doskonaleniu tego aparatu w służbie partii rządzącej — znalazły obecnie swoje całkowite potwierdzenie. (Art. 2 i 3 nowego Prawa o Ustroju Sądownictwa). *Dziś nie może budzić wątpliwości, że demokracja konstytucji stalinowskiej w dziedzinie sądownictwa jest niczym innym, jak nową nazwą dyktatury proletariatu, w rzeczywistości dyktatury partii, ściślej — dyktatury rządzącego wierzchołka partyjnego poprzez partyjną biurokrację, a sądownictwo nawskroś politycznym organem władzy państwowej.*

Sąd był, jest i ma pozostać bojowym narzędziem obrony panującej klasy, narzędziem realizacji polityki państwowej. Pełny wyraz temu dał w swej mowie uzasadniającej nowe prawo na posiedzeniu Rady Najwyższej Komisarz Sprawiedliwości Z. S. R. R. N. M. Ryczkow [1]). Jeszcze wyraźniej myśl tę sformułował Proku-

1) Dokład Narodnago Komisara Justicji S. S. S. R. Tow. Ryczkowa o projektie „Położenja o sudoustrojstwie S. S. S. R. Sojuznych i awtonomnych respublik". Izwiestja. 16 awgusta 1938 g. N. 191 (6658).

rator Związku A. J. Wyszynskij w czasie dyskusji nad projektem ustawy mówiąc wprost: „Państwo Radzieckie odrzucając wszelką obłudę i faryzeuszostwo wymaga od swojego sądu bezlitosnej i konsekwentnej walki ze wszystkimi wrogami socjalizmu.

Siła celnej i bezlitosnej kary w rękach proletariackiego wymiaru sprawiedliwości całkowicie powinna być oddana na służbę wielkiej sprawie socjalizmu" [1]).

Te zasady stanowią ogólny klucz do prawidłowego rozumienia i ujmowania nowego prawa o ustroju sądownictwa Z. S. R. R. Nie mniej z polityczno-ustrojowego punktu widzenia nowa ustawa jest bardzo ważnym etapem stabilizacyjnym w dziedzinie sądownictwa, tworząc bowiem formalną platformę działalności sądów, stanowi tym samym conditio sine qua non zrozumienia i pojmowania życia sądowego dzisiejszej Rosji wogóle.

Redakcyjnie ustawa nosi na sobie piętno prawie wszystkich ustaw Rosji bolszewickiej: pomieszanie funkcyj ustawy, celów ustawy i celów ustawodawcy [2]).

Źródłem tego jest ogólna postawa ustawodawcy Z. S. R. R. [3]) przejawiająca się na zewnątrz w konglomeracie nastawień płynących z przeżyć prawnych i doktrynalno-agitacyjnych (art. 2—5). Z drugiej strony relatywizm prawny wywodząc się z teleologicznego nastawienia poznającego ustawodawcy, znalazł swój najjaskrawszy wyraz w odrzuceniu de facto zasady prawomocności wyroków (art. 16). Bowiem w sformułowaniu ustawowym mamy do czynienia z czymś więcej, niż ze wznowieniem postępowania w powszechnym ujęciu tej instytucji. Dalej na uwagę zasługuje przeładowanie ustawy przepisami natury procesowej w odniesieniu do poszczególnych sądów na różnych stopniach organizacyjnych z podaniem ich właściwości rzeczowej (art. 21, 27, 28, 32, 33, 40, 48, 51 i inne).

Pod kątem widzenia przede wszystkim politycznym ujmować należy także cały rozdział VI poświęcony sądom specjalnym. Zwłaszcza dotyczy to kompetencji i działalności trybunałów wojskowych w zakresie przestępstw „specjalnie przez ustawy im przekazanych" (art. 58, 69). Natomiast wydzielenie organizacyjne sądów specjalnych dla spraw transportu kolejowego i wodnego (art. 53 lit. „b", „c" i in.) obok momentów politycznych — (fatalny stan komunikacji) nie są pozbawione przesłanek rzeczowych (kwestia właściwości miejscowej, specjalne wiadomości i normy prawne, ogólna swoistość tego rodzaju spraw i t. d.).

Osobny rozdział ustawy (art. 78—80) poświęcony został również wykonawcom sądowym (komornikom).

---

1) Riecz dieputata Wyszynskowo A. J. Prenja po dokładu o projektie „Położenja o sudoustrojstwie S. S. S. R. Sojuznych i awtonomnych respublik". Izwiestja. 17 awgusta 1938 g. N. 192 (6659).

2) Bronisław Wróblewski. „Penologia". T. II, str. 1. 23 i inn.

3) Bronisław Wróblewski. „Studia z dziedziny Prawa i etyki". Wilno 1933 r.

Osobliwością nowego Prawa ustrojowego jest brak wymogu cenzusu naukowego dla sędziów na wszystkich stopniach organizacji sądowej. Kwestia wykształcenia wogóle, a posiadanie jakiejkolwiek bądź wiedzy fachowej w szczególności została w ustawie całkowicie pominięta. Sędzią w zasadzie może być każdy obywatel niepozbawiony praw wyborczych (art. 11). Nie mniej dodać trzeba, iż w praktyce cenzus naukowy w miarę możności jest przestrzegany, a kształcenie nowych kadr prawniczych oraz dokształcanie fachowe czynnych sędziów odbywa się możliwie intensywnie. Nieumieszczenie w ustawie wymagań co do kwalifikacji naukowej sędziów ma być dowodem demokratyzmu radzieckiego zwłaszcza w połączeniu z zasadą wybieralności sędziów [1]).

Wielce charakterystyczny dla omawianej ustawy jest brak norm poświęconych organizacji prokuratury. Prokuratura wyłączona została z ogólnego prawa o ustroju sądownictwa mimo, iż Konstytucja stalinowska Sąd i Prokuraturę obejmuje wspólnym rozdziałem IX.

W ten sposób ustawodawca chciał zaakcentować tę *specjalną* rolę, jaką prokuratura ma do spełnienia w Z. S. R. R. Z tych samych względów nie mogły znaleźć się w ustawie kwestie związane z t. zw. pozasądowym wymiarem sprawiedliwości jaki faktycznie wespół z prokuraturą sprawuje Ludowy Komisariat Spraw Wewnętrznych przez swoje Rady Specjalne, utrzymując ciągłość tradycyj słynnych „Czeka" i G. P. U. (obecnie popularny N. K. W. D. — „Narodnyj Komisarjat Wnutriennich Dieł"). Wagę gatunkową tej solidarnej współpracy pozasądowych organów karzących ilustrują liczne obozy koncentracyjne Rosji Radzieckiej.

Ustawa nie wspomina również nic o sędziach śledczych; wynika to z całkowitego podporządkowania sędziów śledczych prokuraturze, na równi z milicją (policją) w zakresie ścigania przestępstw. Wybitnie charakterystyczny dla ustawy udział czynnika laickiego w sądownictwie (art. 9 i 14) oraz tryb jego powoływania — znamionuje również polityczne zadania sądów: wybory pośrednie na wyższych stopniach organizacyjnych są tego wymownym dowodem (art. 10). Zresztą kwestia ta przesądzona już została w Konstytucji Związku.

Wymienione sito wyborcze łączy się z głoszoną zasadą nieusuwalności i niezawisłości sędziów (art. 6, 17, 18). Decyduje tu wola aparatu rządzącego za pośrednictwem organizacyj partyjnych.

---

1) Dla ilustracji podać można, iż na terenie Z. S. R. R. ludność bezpośrednio wybierać musi około 7 tysięcy sędziów ludowych i około 2-ch milionów ławników do tychże sądów, zaś Sąd Najwyższy Z. S. R. R. wybrany 17 sierpnia b. r. — przez Radę Najwyższą Z. S. R. R. liczy 45 sędziów z prezesem Iwanem Terentjewiczem Golakowem na czele i 20 ławników ludowych.

Braki w wykształceniu fachowym sędziów są ciągle b. wielkie. Sędziowie z wykształceniem prawniczym stanowią wciąż nieznaczny odsetek wszystkich sędziów w ogóle (około 15%).

W tych warunkach Sąd, a poprzez Sądy i prawo staje się soczewką koncentrującą wogóle formy rządzenia w Z. S. R. R. Zapoznanie się z ustawą tworzącą zrąb praworządności w dużej mierze decyduje o zrozumieniu dozwolonego prawem zakresu nie tylko czynów, ale myśli i uczuć obywateli stalinowskiego systemu totalnego.

Te względy przemówiły właśnie za celowością podania treści ustawy in extenso.

***

Podany niżej tekst ustawy z dnia 16 sierpnia 1938 roku jest tłumaczeniem urzędowego tekstu rosyjskiego ogłoszonego w Nr 11 z dn. 5 września 1938 r. *Wiadomości Rady Najwyższej Z.S.R.R.*

Stefan Plich.

Prawo o ustroju sądownictwa Z. S. R. R., Republik związkowych i autonomicznych[1)]

I.

ZASADY OGÓLNE.

Artykuł 1. Zgodnie z art. 102 Konstytucji Z. S. R. R. wymiar sprawiedliwości w Z. S. R. R. sprawują: Sąd Najwyższy Z. S. R. R., Sądy Najwyższe republik związkowych, sądy krajowe i obwodowe, sądy republik autonomicznych i obwodów autonomicznych, sądy okręgowe, specjalne sądy Z. S. R. R., tworzone na mocy uchwał Rady Najwyższej Z. S. R. R. i sądy ludowe.

Artykuł 2. Zadaniem wymiaru sprawiedliwości w Z.S.R.R. jest obrona przed wszelkimi zamachami:

a) ustroju państwowego i społecznego Z. S. R. R., socjalistycznego systemu gospodarstwa i socjalistycznej własności — ustanowionych przez Konstytucję Z. S. R. R. i konstytucje republik związkowych i autonomicznych;

b) politycznych, pracy, mieszkaniowych i innych osobistych i majątkowych praw i interesów obywateli Z. S. R. R., gwarantowanych przez KonstytucjęZ.S.R.R. i konstytucje republik związkowych i autonomicznych;

---

1) „Zakon o sudoustrojstwie S. S. S. R. sojuznych i awtonomnych respublik". „Wiedomosti Wierchownogo Sowieta Sojuza Sowietskich Socjalisticzeskich Respublik" Nr 11, 5 sientiabra 1938 g.

c) praw i chronionych przez ustawy interesów instytucyj państwowych przedsiębiorstw, kołchozów, spółdzielni i innych organizacyj społecznych.

Do zadań wymiaru sprawiedliwości w Z. S. R. R. należy zapewnienie ścisłego i bezwzględnego wykonywania ustaw radzieckich przez wszystkie instytucje, organizacje, osoby urzędowe i wszystkich obywateli Z. S. R. R.

Artykuł 3. Sąd radziecki, stosując kary, nietylko karze, ale ma także na celu poprawę i wychowanie przestępców. Sąd, całą swoją działalnością wychowuje obywateli Z. S. R. R. w duchu poświęcenia się ojczyźnie i sprawie socjalizmu, w duchu dokładnego i bezwzględnego wykonywania ustaw radzieckich, troskliwego stosunku do własności socjalistycznej, dyscypliny pracy, sumiennego traktowania obowiązków państwowych i społecznych, poszanowania zasad socjalistycznego współżycia.

Artykuł 4. Zadania wymienione w art. 2 niniejszego Prawa sądy w Z. S. R. R. urzeczywistniają przez:

a) rozpoznawanie na posiedzeniach sądowych spraw karnych i stosowania prawem ustanowionych kar wobec zdrajców ojczyzny, szkodników, trwonicieli własności socjalistycznej i innych wrogów ludu, a także bandytów, złodzieji, chuliganów i innych przestępców;

b) rozpoznawanie i orzekanie na posiedzeniach sądowych w sprawach sporów o naruszenie praw i interesów obywateli, instytucyj państwowych, przedsiębiorstw, kołchozów i innych organizacyj społecznych.

Artykuł 5. Wymiar sprawiedliwości w Z. S. R. R. opiera się na zasadach:

a) jedynego i równego sądu dla wszystkich obywateli niezależnie od ich stanu socjalnego, majątkowego i służbowego oraz narodowej i rasowej przynależności;

b) jedynego i obowiązującego wszystkie sądy ustawodawstwa karnego, cywilnego i procesowego Z. S. R. R.

Artykuł 6. Sędziowie są niezależni i podlegli tylko prawu (art. 112 Konstytucji Z. S. R. R.).

Artykuł 7. Zgodnie z art. 110 Konstytucji Z. S. R. R. postępowanie sądowe w Z. S. R. R. odbywa się w języku republiki związkowej lub autonomicznej albo obwodu autonomicznego z zapewnieniem osobom nieznającym tego języka całkowitego zapoznania się z materiałami sprawy za pośrednictwem tłumacza, i występowania w sądzie w języku ojczystym.

Artykuł 8. Zgodnie z art. 111 Konstytucji Z. S. R. R. rozprawy we wszystkich sądach Z. S. R. R. są jawne o ile ustawa nie przewiduje wyjątków, z zapewnieniem oskarżonemu prawa do obrony.

Artykuł 9. Zgodnie z art. 103 Konstytucji Z. S. R. R. we wszystkich sądach Z. S. R. R. sprawy rozpoznawane są z udziałem

ławników ludowych z wyjątkiem wypadków specjalnie prawem przewidzianych.

Artykuł 10. Zgodnie z art.art. 105, 106, 107, 108 i 109 Konstytucji Z. S. R. R. sądy w Z. S. R. R. tworzy się na zasadzie wybieralności w trybie niniejszym prawem ustanowionym.

Artykuł 11. Sędziami i ławnikami ludowymi mogą być wszyscy obywatele, korzystający z praw wyborczych.

Artykuł 12. Ławnicy ludowi powoływani są do wykonywania swych obowiązków w sądach kolejno według spisu nie dłużej niż na 10 dni w roku, prócz wypadków gdy przedłużenie tego terminu wywołane zostaje koniecznością rozpoznania sprawy sądowej.

W czasie wykonywania swych obowiązków w sądzie ławnicy ludowi korzystają ze wszystkich praw sędziego.

Artykuł 13. Ławnicy ludowi, spośród robotników i pracowników w czasie wykonywania przez nich obowiązków w sądzie zachowują swą pracę zarobkową.

We wszystkich pozostałych wypadkach zwrot ławnikom ludowym wydatków, związanych z wykonywanymi przez nich obowiązkami sądowymi dokonywa się w trybie przez ustawodawstwo republik związkowych ustanowionym.

Artykuł 14. We wszystkich sądach sprawy rozpoznaje sędzia i dwóch ławników, oprócz wypadków specjalnie przez ustawę przewidzianych, kiedy sprawy rozpoznaje 3 sędziów.

Artykuł 15. Wyroki, decyzje i orzeczenia wszystkich sądów, prócz Sądu Najwyższego Z. S. R. R. i Sądów Najwyższych republik związkowych, mogą być w trybie ustawą przewidzianym zaskarżone do sądu wyższej instancji przez skazanych, ich obrońców, powodów, pozwanych oraz przedstawicieli ich interesów bądź też oprotestowane przez prokuratora.

Sąd wyższej instancji rozpoznając skargi i protesty na podstawie materiałów załączonych do akt sprawy i przedstawionych przez strony — sprawdza zgodność z prawem i uzasadnienie wydanego przez sąd niższego rzędu wyroku lub decyzji.

Artykuł 16. Prawomocne wyroki sądowe, decyzje i orzeczenia mogą być oprotestowane wyłącznie przez Prokuratora Z. S. R. R. lub prokuratora republiki związkowej, przewodniczącego Sądu Najwyższego Z. S. R. R. i przewodniczącego Sądu Najwyższego republiki związkowej zgodnie z art. 51, 64, 74 niniejszego prawa.

Artykuł 17. Zwalnianie sędziów z zajmowanego stanowiska bądź ławników ludowych z ich obowiązków następuje wyłącznie na skutek odwołania przez wyborców bądź też z mocy skazującego wyroku sądowego.

Artykuł 18. Wszczęcie sprawy karnej przeciwko sędziom, usunięcie ich w związku z tym z zajmowanego stanowiska i wydanie sądom następuje:

W stosunku do sędziów ludowych, członków sądów krajo-

wych, obwodowych, okręgowych, obwodów autonomicznych, Sądów Najwyższych republik związkowych i autonomicznych — na zasadzie postanowienia prokuratora republiki związkowej, zatwierdzonego przez Prezydium Rady Najwyższej republiki związkowej;

w stosunku do członków Sądu Najwyższego Z. S. R. R. i sądów specjalnych Z. S. R .R — na zasadzie postanowienia Prokuratora Związku S. R. R., zatwierdzonego przez Prezydium Rady Najwyższej Z. S. R. R.

Artykuł 19. W razie czasowej nieobecności sędziego ludowego (choroby, urlopu i t. d.) pełnienie jego obowiązków rejonowa rada delegatów pracujących zleca jednemu z ławników ludowych.

Artykuł 20. W razie opróżnienia się stanowiska sędziego ludowego przed upływem terminu jego pełnomocnictw, wyboru nowego sędziego dokonuje się nie później niż w dwumiesięcznym terminie od chwili opróżnienia tego stanowiska.

Nowe wybory sędziego ludowego organizuje Ludowy Komisariat Sprawiedliwości republiki związkowej, a w republice autonomicznej — Ludowy Komisariat Sprawiedliwości republiki autonomicznej. W razie opróżnienia się stanowiska sędziów okręgowych, krajowych, obwodowych, wyższych sądów republik związkowych i autonomicznych, a także sądów specjalnych i Sądu Najwyższego Z. S. R. R. — wyboru nowych sędziów dokonuje się na pierwszej z kolei sesji Rad Delegatów Pracujących obwodu, kraju, okręgu, Rady Najwyższej republiki związkowej i autonomicznej lub Rady Najwyższej Z. S. R. R.

II.

SĄD LUDOWY.

Artykuł 21. Sąd ludowy rozpoznaje:

a) sprawy karne:

o przestępstwach przeciwko życiu, zdrowiu, wolności i godności obywateli; — o zabójstwach, spowodowaniu obrażeń cielesnych, bezprawnym przerywaniu ciąży, bezprawnym pozbawieniu wolności, zgwałceniu, złośliwym niepłaceniu alimentów, obrazie, chuligaństwie, zniesławieniu;

o przestępstwach przeciwko mieniu — rozboju, rabunku, kradzieży, oszustwie, wymuszeniu;

o przestępstwach służbowych osób urzędowych — nadużyciu, przekroczeniu i bezczynności władzy, roztrwonieniu, złym gospodarowaniu, fałszu, oszustwie na wadze i miarze, podwyższaniu cen;

o przestępstwach przeciwko władzy — naruszeniu praw wyborczych, umyślnym niepłaceniu podatków i danin

prawem ustanowionych, uchylaniu się od wykonania państwowych dostaw i powinności, uchyleniu się od poboru i obowiązków służby wojskowej, naruszeniu prawnych zarządzeń organów władzy;

b) sprawy cywilne:
z powództw majątkowych,
z powództw, związanych z naruszeniem ustaw o pracy,
z powództw alimentowych,
z powództw o prawach spadkowych, —
inne karne i cywilne sprawy przekazane do rozpoznawania z mocy prawa.

Artykuł 22. Na podstawie artykułu 109 Konstytucji Z. S. R. R. sądy ludowe wybierane są przez obywateli rejonu w powszechnym, bezpośrednim, równym i tajnym głosowaniu na okres lat 3.

Artykuł 23. Sędziów i ławników ludowych wybierają obywatele rejonu, według okręgów wyborczych; okręg wyborczy dla przeprowadzenia wyborów sędziów i ławników ludowych obejmuje całą ludność, zamieszkującą na terytorium, podlegającym działalności danego sądu ludowego.

Artykuł 24. Prawa zgłaszania kandydatów na sędziów oraz ławników ludowych posiadają organizacje społeczne i związki pracujących: komunistyczne organizacje partyjne, związki zawodowe, kooperatywy, organizacje młodzieży, stowarzyszenia kulturalne, a także ogólne zebrania: robotników i pracowników — w przedsiębiorstwach; wojskowych — w oddziałach wojskowych; ogólne zebrania chłopów — w kołchozach; robotników i pracowników sowchozów — w sowchozach.

Artykuł 25. Tryb rejestracji kandydatów i ogłoszenie spisów kandydatów na sędziów i ławników ludowych, tudzież terminy i porządek wyborów określają „Ustawy o wyborach sędziów i ławników ludowych" zatwierdzane przez Rady Najwyższe republik związkowych.

Artykuł 26. Rada Komisarzy Ludowych republiki związkowej na wniosek Ludowego Komisarza Sprawiedliwości republiki związkowej ustala ilość sądów ludowych w każdym rejonie. W republikach autonomicznych ilość sądów ludowych w każdym rejonie ustala Rada Komisarzy Ludowych republiki autonomicznej na wniosek Ludowego Komisarza Sprawiedliwości republiki autonomicznej.

Artykuł 27. Przed wyznaczeniem rozprawy głównej sąd ludowy:

a) zatwierdza akt oskarżenia wniesiony przez prokuratora. Nie zgadzając się z aktem oskarżenia sąd może zwrócić sprawę prokuratorowi w celu uzupełnienia śledztwa, bądź umorzyć sprawę, jeżeli istnieją ku temu dostateczne podstawy;

b) rozstrzyga kwestię zamknięcia, bądź zwolnienia z aresztu oskarżonego;

c) podejmuje decyzje o obowiązkowym udziale prokuratora i obrońcy w rozpoznawaniu sprawy.

Artykuł 28. Sędzia ludowy:

a) wydaje postanowienie, w związku ze złożonymi skargami i podaniami — o wszczęciu postępowania karnego, bądź o odmowie ścigania;

b) kieruje podania i skargi, w razie konieczności, organom śledczym w celu przeprowadzenia śledztwa;

c) wyznacza terminy rozpraw;

d) wydaje zarządzenia o wezwaniu do sądu oskarżonych, świadków, biegłych oraz zawiadamia o terminie rozprawy powodów i pozwanych;

e) przewodniczy na posiedzeniach sądu ludowego.

Artykuł 29. Sędziowie ludowi składają sprawozdania wyborcom o swojej pracy i o pracy sądu ludowego.

(D. c. n.).

OBWIESZCZENIA.

Pisarz Hipoteczny przy Sądzie Okręgowym w Wilnie obwieszcza, że niżej wyszczególnione nieruchomości wywołane zostały do regulacji pierwiastkowej hipoteki

Na dzień 15 lutego 1939 roku.

1. Nieruchomość w miasteczku Niemenczynie przy ulicy Styczniowej pod Nr 29, w powiecie wileńsko-trockim położona, powierzchni 3365 mtr. kw., należąca do Piotra Gasperowicza. Nr Hip. 18273.
2. Nieruchomość w miasteczku Niemenczynie przy ulicy Legionowej pod Nr Nr 100-a i 102, w powiecie wileńsko-trockim położona, powierzchni 2120 mtr. kw., należąca do Napoleona Borkowskiego. Nr Hip. 18274.
3. Folwark Jedczyki, w gminie rudomińskiej, powiecie wileńsko-trockim położony, powierzchni po dokonaniu częściowej alienacji 25 dzies. 30 sąż. kw. zawierający, należący do Macieja Korybut-Daszkiewicza. Nr Hip. 18275.
4. Nieruchomość w mieście Wilnie przy ulicy Filareckiej pod Nr 12-a, powierzchni 2600 mtr. kw., należąca do Eugenii Łunkiewiczowej. Nr Hip. 18276.
5. Nieruchomość w miasteczku Niemenczynie przy ulicy Polnej pod Nr 42/44 w powiecie wileńsko-trockim położona, powierzchni 1714 mtr. kw., należąca do Andrzeja Pieszko. Nr Hip. 18277.
6. Trzy nieruchomości w miasteczku Niemenczynie powiatu wileńsko-trockiego, przy ulicy Styczniowej położone: pod Nr 23 powierzchni 2782 mtr. kw., należąca do Antoniego Traszko, pod Nr 25 powierzchni 3183 mtr. kw., należąca do Kazimierza Muckusa i pod Nr 27 powierzchni 3336 mtr. kw., należąca do Stefanii Kryłowiczowej. Nr Hip. 18279.
7. Nieruchomość w miasteczku Niemenczynie przy ulicy Legionowej pod Nr 98 i 100-b, powierzchni 2237 mtr. kw., należąca do Pawła Borkowskiego. Nr Hip. 18280.
8. Nieruchomość w miasteczku Niemenczynie powiatu wileńsko-trockiego przy ulicy Legionowej pod Nr 55 położona, powierzchni 826 mtr. kw., należąca do Abrama i Liby Bejraków. Nr hip. 18285.
9. Nieruchomość w mieście Wilnie przy ulicy Słowiańskiej pod Nr 1-a, powierzchni 510 mtr. kw., należąca do Marii Kirianowej. Nr Hip. 18286.
10. Nieruchomość w miasteczku Niemenczynie przy ulicy Legionowej pod Nr 84, w powiecie wileńsko-trockim położona, powierzchni 1882 mtr. kw., należąca do Józefa Sieczko. Nr Hip. 18287.
11. Nieruchomość w mieście Wilnie przy ulicy Trębackiej pod Nr 58, powierzchni 868 mtr. kw., należąca do Józefy Dziennikowej, Marii Jarmułkowiczowej i Genowefy Andruszkiewicz wspólnie w częściach równych. Nr Hip. 18290.
12. Nieruchomość w miasteczku Niemenczynie powiatu wileńsko-trockiego przy ulicy Polnej pod Nr 3, powierzchni 1256 mtr. kw., należąca do Józefa Gasperowicza. Nr Hip. 18291.
13. Nieruchomość w miasteczku Niemenczynie powiatu wileńsko-trockiego przy ulicy Mickiewicza pod Nr 8/2, powierzchni 1620 mtr. kw., należąca do Marii Głowińskiej. Nr Hip. 18298.
14. Nieruchomość w mieście Wilnie przy ulicy Św. Jańskiej pod Nr 9, powierzchni 616,25 mtr. kw., należąca do Rzymsko-Katolickiego Kościoła Parafialnego pod wezwaniem Św. Jana w Wilnie. Nr Hip. 18302.
15. Cmentarz na Rossie w Wilnie, zawierający obszaru 10,3621 ha, należący do Rzymsko-Katolickiego Kościoła Parafialnego pod wezwaniem Św. Jana w Wilnie Nr Hip. 18303.
16. Nieruchomość w mieście Wilnie przy ulicy Rossa i Olimpii pod Nr 14, powierzchni 1627,20 mtr. kw., należąca do Rzymsko-Katolickiego Kościoła Parafialnego pod wezwaniem Św. Jana w Wilnie. Nr Hip. 18304.

17. Folwark Dowale w gminie turgielskiej, powiecie wileńsko-trockim położony, powierzchni 36,9375 ha zawierający, należący do Rzymsko-Katolickiego Kościoła Parafialnego pod wezwaniem Św. Jana w Wilnie. Nr Hip. 18305.
18. Nieruchomość w mieście Wilnie przy ulicy Zamkowej i św. Jańskiej pod Nr 12 położona, zawierająca powierzchni 4329.29 mtr. kw., należąca do Rzymsko-Katolickiego Kościoła Parafialnego pod wezwaniem Św. Jana w Wilnie. Nr Hip. 18306.
19. Nieruchomość w mieście Wilnie przy ulicy Odnoga pod Nr 11, zawierająca powierzchni 1815.50 mtr. kw., należąca do Łazarza Jakubsona. Nr Hip. 18308.
20. Nieruchomość w mieście Wilnie przy zbiegu ulic Zawalnej i Portowej pod Nr 1/2. powierzchni 7082.75 mtr. kw., należąca do Synodu Wileńskiego Ewangelicko-Reformowanego. Nr Hip. 18309.

W oznaczonym terminie osoby zainteresowane winny zgłosić swoje prawa do tych nieruchomości w Kancelarii Wydziału Hipotecznego Sądu Okręgowego w Wilnie, gmach Sądów, ul. Mickiewicza Nr 36, pod skutkami prekluzji, przewidzianymi w art. 153 ust. hip. z roku 1919.

Wilno, dnia 24 października 1938 roku.

Pisarz Hipoteczny
przy Sądzie Okręgowym w Wilnie
(—) *L. Sumorok.*

Pisarz Hipoteczny przy Sądzie Okręgowym w Wilnie obwieszcza, że niżej wyszczególnione nieruchomości wywołane zostały do pierwiastkowego zaprowadzenia hipoteki:

Na dzień 28 lutego 1939 r.

1. Folwark Dębniaki vel Dubniaki w gminie przebrodzkiej. pow. brasławskim. powierzchni 53 ha 5229 mtr. kw.. nabyty na mocy przedawnienia przez Ludwika Salmanowicza. Nr Hip. 11823/B.
2. Działka pod nazwą „Jasny Brzeg“ w gm. kobylnickiej. pow. postawskim. przy wsi Ściepieniewo. powierzchni 1 ha 2280 mtr. kw., przysądzona Teodorowi Witulińskiemu od Kazimierza i Wacława Rodziewiczów. Nr Hip. 11834/B.
3. Osada Nr 4 przy wsi Kochanówka, gminy i powiatu święciańskiego. składająca się z 13 ha gruntu w 41 sznurach, nabyta przez Jana Mamińskiego od Kazimierza Minikowicza. Nr Hip. 11856/B.
4. Nieruchomość w m. Nowo-Święcianach przy ul. Kąpielowej Nr 12. nabyta przez Jana Barczaka od Skarbu Państwa. Nr Hip. 11858/B.

W oznaczonym terminie osoby interesowane winny zgłosić swoje prawa do tych nieruchomości w kancelarii Wydziału Hipotecznego Sądu Okręgowego w Wilnie, gmach Sądów, przy ul. Mickiewicza pod Nr 36, pod skutkami prekluzji przewidzianymi w art. 153 ust. hip. z r. 1919.

Pisarz Hipoteczny
przy Sądzie Okręgowym w Wilnie
Hieronim Piotrowski.

Wydział Hipoteczny przy Wydziale Zamiejscowym w Lidzie Sądu Okręgowego w Wilnie obwieszcza, że niżej wyszczególnione nieruchomości wywołane zostały do pierwiastkowego zaprowadzenia hipoteki:

Na dzień 15 lutego 1939 roku.

1. Nieruchomość w mieście Lidzie przy ulicy Orlicz Dreszera pod Nr 11 (dawniej we wsi Kamionka), powierzchni 4913 mtr. kw., własność z tytułu spadku po śmierci Szołoma Nowopruckiego: 1) Notela-Lejby Nowopruckiego co do działki Nr 1 obszaru 752 mtr. kw.; 2)) Eni Czesler co do działki Nr 2 obszaru 445 mtr. kw.: 3) Cywi Cygielnickiej co do działki Nr 3 obszaru 633 mtr. kw.; 4) Estery Majewskiej co do działki Nr 4 obszaru 583 mtr. kw.; 5) Newacha Nowopruckiego co do działki Nr 5 obszaru 428 mtr. kw. i 6) masy spadkowej po Szołomie Nowopruckim co do działki Nr 6 obszaru 307 mtrł kw., co do działki Nr 7 obszaru 882 mtr. kw. i co do działki Nr 8 obszaru 883 mtr. kw. Nr Hip. 5436.
2. Kolonia Zubiszki gm. ejszyskiej, powiatu lidzkiego, powierzchni 34,0727 ha, przysądzona Antoniemu Mackiewiczowi od Piotra Siedlikowskiego. Nr Hip. 5444.

W oznaczonym terminie osoby interesowane winny zgłosić swoje prawa do tych nieruchomości w Kancelarii Wydziału Hipotecznego w Lidzie przy ulicy imienia Pułku Suwalskiego Nr 74 pod skutkami prekluzji przewidzianymi w art. 153 Ust. Hip. z roku 1919 (Dz. U. R. P. Nr 53 za 1928 rok, poz. 510).

Lida, dnia 24 października 1938 roku.

Pisarz Hipoteczny
przy Wydziale Zamiejscowym w Lidzie
Sądu Okręgowego w Wilnie
(—) St. Majer.

Wydział Hipoteczny Sądu Okręgowego w Nowogródku ogłasza, że niżej wyszczególnione nieruchomości zostały wywołane do pierwiastkowej regulacji hipoteki:

Na dzień 5 lutego 1939 roku.

1. Nieruchomość w mieście Nowogródku przy ulicy Tadeusza Hołówki pod Nr 3, o powierzchni 975 mtr. kw., należąca do Rywki Kowieńskiej z nabycia drogą darowizny od Josela-Mejera Kowieńskiego w roku 1938. Księga hipoteczna Nr 9667 i
2. Nieruchomość w mieście Nieświeżu przy koszarach t. zw. „pomonopolowych", o powierzchni 3488 mtr. kw., należąca do Skarbu Państwa — Dowództwa Okręgu Korpusu Nr IX, z nabycia drogą wywłaszczenia w 1938 roku. Księga hipoteczna Nr 9908.

Wszyscy interesowani winni się zgłosić ze swymi prawami do kancelarii hipotecznej Sądu Okręgowego w Nowogródku w oznaczonych wyżej terminach gdyż w przeciwnym razie zagrażają im skutki, przewidziane w art. 153 Ust. Hip. dla Ziem Wschodnich z roku 1919 (Dz. U. R. P. z 1928 r. Nr 53 poz. 510).

Pisarz Hipoteczny
przy Sądzie Okręgowym w Nowogródku
(—) *Artur Szmejl.*

Pisarz Hipoteczny przy Sądzie Okręgowym w Grodnie obwieszcza, że niżej wyszczególnione nieruchomości zostały wywołane do pierwiastkowego zaprowadzenia hipoteki w następujących terminach :

Na dzień 20 grudnia 1938 roku.

1. Nieruchomość w mieście Druskienikach, powiatu grodzieńskiego przy ulicy Druskienickiej położona, w granicach: z jednej strony przedłużenie ulicy Druskienickiej, z drugiej strony grunta Wincentego, Dominika i Hipolita s. Antoniego Pieczukiewiczów i Hipolita s. Jana Pieczukiewicza, z trzeciej strony grunta Sienkiewicza i Elżbiety Kibirnik i z czwartej strony grunta Buchowieckiego, zawierająca powierzchni około 2200 m. kw., stanowiąca własność Bolesława Jarmołowicza dawniej Wincentego, Dominika i Hipolita synów Antoniego Pieczukiewiczów i Hipolita syna Jana Pieczukiewicza. Hip. Nr 1390/G.
2. Nieruchomość położona na terenie osady „Góry Kredowe" w uroczysku — „siółek" gminy hożańskiej, powiatu grodzieńskiego, zawierająca powierzchni około 4000 m. kw., granicząca: z jednej strony — z ziemią Lachowicza, z drugiej — Jarockiego, z trzeciej — z drogą wiodącą z Gór Kredowych do Pyszek, a za nią z lasem Józefa Aronowicza i z czwartej strony z lasem sprzedawcy położonym na zboczu góry w kierunku rzeki Niemna, nabytej przez Aleksandrę Lukasową od Józefa Aronowicza. Hip. Nr 1661/grodz.
3. Majątek ziemski folwark Poniemuń z uroczyskiem Huszczyna, zawierający powierzchni po dokonanych częściowo sprzedażach około 80 ha 7500 m. kw. i położony częściowo w gminie wiercielskiej i częściowo w gminie hornickiej, powiecie grodzieńskim, stanowiący własność Marii-Joanny Druckiej- Lubeckiej. Hip. Nr 2696/grodz.
4. Nieruchomość uroczysko Hajewisko położone w gminie międzyrzeckiej, powiecie wołkowyskim, zawierające powierzchni około 33 hektarów, stanowiące własność Piotra Błażejewicza z mocy przedawnienia. Hip. Nr 3060/wołk.

W oznaczonych wyżej terminach osoby interesowane winny się zgłosić do kancelarii Wydziału Hipotecznego Sądu Okręgowego w Grodnie z dowodami swych praw rzeczowych do tych nieruchomości, pod skutkami prekluzji przewidzianymi w art. 153 Ust. Hip. z 1919 roku.

Grodno, dnia 29 października 1938 roku.

Pisarz Hipoteczny
przy Sądzie Okręgowym w Grodnie
(—) *W. Zienkiewicz.*

Z RADY ADWOKACKIEJ W WILNIE.

OBWIESZCZENIE.

Okręgowa Rada Adwokacka w Wilnie niniejszym podaje do wiadomości, że zgłosili się do Rady następujący petenci:

O wpis na listę adwokatów:

1) **Kawecki Bohdan**—Wiceprokurator Sądu Okręgowego w Wilnie,—zam. w Wilnie, ul. Mostowa 5 m. 2, z siedzibą w Wilnie.

O wpis na listę aplikantów adwokackich:

1) **Korejwo Antoni**—aplikant adwokacki w Okręgu Izby Warszawskiej, zam. w Łodzi, ul. Przejazd Nr. 48 m. 26—pod patronatem adw. Wincentego Łuczyńskiego z miejscem zamieszkania w Wilnie.

Wydawca — STANISŁAW BAGIŃSKI
Redaktor Odpowiedzialny — MARIA SIENKIEWICZÓWNA.

Drukarnia „ZORZA" Wilno, Wileńska 15.